

Council of Europe
Conseil de l'Europe

**Europos Regioninių, arba Mažumų
Kalbų Chartija**

**European Charter
for Regional or Minority Languages**

**Charte européenne
des langues régionales ou minoritaires**

Vertimas lietuvių Kalba
Lithuanian version
Version lituanienne

Europos Regioninių, arba Mažumų Kalbų
Chartija

Preambulė

Valstybės, Europos Tarybos narės šios Chartijos
signatarės.

Atsižvelgdamos į tai, kad Europos Tarybos tikslas yra didesnė jos narių vienybė, ypač siekiant apsaugoti ir įgyvendinti jų tikslus ir principus, kurie yra jų bendras paveldas:

Atsižvelgdamos į tai, kad istoriškai susiklosčiusių Europos regioninių, arba mažumų kalbų, iš kurių keletui gresia visiškas išnykimas, gynimas padeda remti ir plėtoti Europos kultūrinės vertybes bei tradicijas:

Atsižvelgdamos į tai, kad regioninės, arba mažumų kalbos vartojimas asmeniniame ir viešajame gyvenime yra neatimama teisė pagal Jungtinių Tautų Tarptautiniame Pilietinių ir Politinių Teisių Pakte įtvirtintus principus bei Europos Tarybos Žmogaus Teisių ir Pagrindinių Laisvių Gynimo Konvenciją:

Atsižvelgdamos į ESBK atliktą veiklą ir ypač į 1975 Heisinkio Baigiamąjį Aktą ir 1990 Kopenhagos susitikimo dokumentą:

Pabrėždamos daugialypės kultūros ir daugiakalbiškumo vertę ir atsižvelgdamos į tai, kad regioninių, arba mažumų kalbų gynimas bei rėmimas neturi kenkti oficialiosioms kalboms ir trukdyti jas mokėti:

Suprasdamos, kad regioninių, arba mažumų kalbų gynimas bei rėmimas skirtingose Europos šalyse ir regionuose yra svarbus, kuriant demokratijos ir kultūrinės įvairovės principais pagrįstą Europą nepažeidžiant nacionalinio suvereniteto ir teritorinio vientisumo :

Atsižvelgdamos į specifines sąlygas ir istorines tradicijas skirtinguose Europos valstybių regionuose.

Susitarė:

I dalis - Bendrieji nuostatai

I straipsnis - Apibrėžimai

Šioje Chartijoje:

a "regioninės, arba mažumų kalbos" - tai kalbos, kurios :

a i. tradiciškai vartojamos tam tikroje valstybės teritorijoje tos valstybės piliečių, kurių yra mažiau nei kitų už tos valstybės gyventojų ; ir

ii skiriasi nuo oficialios tos valstybės kalbos);

ir nėra tos valstybės oficialiosios kalbos dialektas nei migrantų kalba:

b "teritorija, kurioje vartojamos regioninės arba mažumų kalbos" - tai geografinė zona, kurioje nurodyta kalba yra daugumos. pateisinančios įvairių šioje Chartijoje numatytų apsaugos ir skatinimo priemonių taikymą, bendravimo priemonė:

c "neteritorinės kalbos" - tai kalbos, kuriomis kalba valstybės piliečiai ir kurios skiriasi nuo kalbos ar kalbų, vartojamų kitų tos valstybės gyventojų: šios kalbos, nors tradiciškai ir vartojamos tos valstybės teritorijoje, negali būti apibrėžtos konkrečia jos zona.

2 straipsnis - Įsipareigojimai

1. Kiekviena šalis įsipareigoja taikyti II Dalies nuostatus visoms regioninėms ir mažumų kalboms, kuriomis kalbama jos teritorijoje ir kurios atitinka I Straipsnio apibrėžimą.

2. Kiekviena šalis ratifikacijos, priėmimo ar patvirtinimo metu bet kuriai iš nurodytų kalbų įsipareigoja taikyti šios Chartijos III dalies nuostatų mažiausiai trisdešimt penkis punktus arba papunkčius pasirinktus 8 ir 12 straipsnių - mažiausiai tris, ir po vieną iš 9, 10, 11 ir 13 straipsnių.

3 straipsnis - Praktinės priemonės

1. Kiekviena susitarianti Valstybė savo ratifikaciniame, priėmimo ar patvirtinimo rašte nurodys kiekvieną regioninę ar mažumos kalbą, mažiau vartojamą jos teritorijoje ar jos dalyje, kuriai bus taikomi punktai, pasirinkti pagal 2 Straipsnio 2 punktą.

2. Kiekviena iš šalių bet kada gali pranešti Generaliniam Sekretoriui apie tai, kad ji prisiima išsipareigojimus, kylančius iš bet kokio šios Chartijos punkto, nenurodyto jos ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo rašte: arba, kad ji taikys šio straipsnio 1 punktą kitoms regioninėms ar mažumų kalboms, ar kitoms oficialioms kalboms, kurios jos teritorijoje arba dalyje yra mažiau vartojamos.

3. Ankstesniame punkte nurodyti išsipareigojimai bus laikomi ratifikuotais, priimtais ar patvirtintais ir galios nuo pranešimo dienos.

4 straipsnis - Esantis apsaugos režimas

1. Šioje Chartijoje niekas negali būti aiškinama kaip Europos Žmogaus Teisių Konvencijoje užtikrintų teisių apribojimas arba jų svarbos sumažinimas.

2. Šios Chartijos nuostatai neturės įtakos jokioms palankesėms sąlygoms, susijusioms su regioninių ar mažumų kalbų statusu arba teisiniu režimu, taikomu asmenims, priklausantiems mažumoms, kurios gali egzistuoti šalyje arba yra numatytos atitinkamuose dvišaliuose arba daugiašaliuose tarptautiniuose susitarimuose.

5 straipsnis - Įsipareigojimai

Šioje Chartijoje niekas negali būti aiškinama numatant teisę įsitraukti į bet kokią veiklą ar atlikti bet kokią veiksmą neatitinkantį Jungtinių Tautų Chartijos tikslų arba kitokių įsipareigojimų, numatytų tarptautinėje teisėje, įskaitant valstybių suvereniteto ir teritorinio vientisumo principą.

6 straipsnis - Informacija

Šalys įsipareigoja rūpintis, kad valstybės institucijos, organizacijos ir asmenys, susiję su šia Chartija, būtų informuoti apie šioje Chartijoje įtvirtintas teises ir pareigas.

II dalis - Tikslai ir principai, kurių laikomasi vadovaujantis 2 straipsnio 1 punktu

7 straipsnis - Tikslai ir principai

1. Regioninėms arba mažumų kalboms taikomą politiką, įstatymų leidybą ir praktiką teritorijose, kuriose šios kalbos vartojamos, atsižvelgdamos į kiekvienos kalbos būklę, šalys grįs šiais tikslais ir principais:

a regioninių, arba mažumų kalbų, kaip kultūrinių vertybių išraiškos, pripažinimas:

b pagarba geografinėms zonoms siekiant užtikrinti, kad esantys arba nauji administraciniai dariniai netrukdytų skatinti konkrečios regioninės ar mažumos kalbos :

c būtinimas imtis ryžtingų veiksmų remiant regionines, arba mažumų kalbas, siekiant jas apsaugoti:

d regioninių, arba mažumų kalbų viešajame ir asmeniniame gyvenime šnekamosios kalbos ir rašto vartojimo palengvinimas ir / ar skatinimas:

e palaikomų, šios Chartijos reguliuojamose srityse, ryšių tarp grupių, vartojančių regioninę arba mažumų kalbą ir kitų tos valstybės grupių, vartojančių tas pačias ar panašias gramatines formas, rėmimas ir vystymas bei kultūrinių santykių su kitomis tos valstybės grupėmis, vartojančių skirtingas kalbas, tvirtinimas:

f reikiamų priemonių suteikimas regioninėms ir mažumų kalboms mokytis ir studijuoti įvairiuose lygiuose:

g sudarymas galimybių, leidžiančių nekalbantiesiems regionine, arba mažumų kalba, ir gyvenantiems jos vartojimo zonoje, ją išmokti, jei jie to nori:

h regioninių, arba mažumų kalbų studijavimo ir tyrinėjimo universitetuose ar atitinkamose institucijose rėmimas:

i skatinimas reikalingų mainų tarp valstybių, šios Chartijos reguliuojamose srityse, jei regioninės, arba mažumų kalbos yra vartojamos tokiomis pačiomis arba

panašiomis gramatinėmis formomis dviejose ar daugiau valstybių.

2. Šalys įsipareigoja panaikinti, jei iki šiol tai nebuvo padaryta, bet koki nepagrįstą išskirtinumą, draudimą, apribojimą ar palankumą, susijusį su regioninės, arba mažumų kalbos vartojimu ir paplitimu, ir skirtą sumažinti jų rėmimą ir plėtotę ar kelti jiems pavojų. Ypatingų priemonių taikymas regioninėms arba mažumų kalboms norint išlaikyti šių kalbų vartotojų ir kitų gyventojų lygybę arba skiriant reikiamą dėmesį ypatingoms jų nediskriminuoja prieš plačiau naudojamų kalbų vartotojų.

3. Šalys įsipareigoja reikiamomis priemonėmis savo šalyje skatinti visų tos šalies kalbinių grupių abipusį supratimą, ypač pabrėždamos pagarbą, supratimą ir toleranciją regioninių, arba mažumų kalbų atžvilgiu švietimo ir mokymo srityse ir masinės informacijos priemonių skatinimą siekiant to paties.

4. Formuodamos savo politiką, skirtą regioninėms, arba mažumų kalboms, šalys atsižvelgs į grupių, vartojančių šias kalbas, poreikius ir norus. Jos skatinamos, jei tai būtina būtina. Ieškoti priemonių konsultuoti valstybinėms institucijoms visais klausimais, susijusiais su regioninėmis, arba mažumų kalbomis.

5. Neteritorinėms kalboms šalys įsipareigoja taikyti, mutatis mutandis, principus, išvardintus 1 - 4 punktuose. Tačiau priemonių, susijusių su šiomis kalbomis ir skirtų šiai Chartijai įgyvendinti pobūdis ir apimtis turi būti nustatomi

lanksčiai, atsižvelgiant į grupių, kurios vartoja šias kalbas poreikius ir norus bei gerbiant jų tradicijas ir būdingus bruožus.

III dalis - Priemonės, skirtos skatinti viešajame gyvenime regioninių ir mažumų kalbų vartojimą, atsižvelgiant į 2 straipsnio 2 punkte numatytus įsipareigojimus.

8 straipsnis - Švietimas

1. Švietimo srityje, nepriklausomai nuo oficialiosios valstybinės kalbos (-ų) mokymo šalyse, kuriose tokios kalbos yra vartojamos, atsižvelgdamos į kiekvienos iš tokių kalbų būklę, įsipareigoja:

a) i) sudaryti galimybes ikimokykliniam lavinimuisi atitinkamomis regioninėmis ar mažumų kalbomis, arba

ii) sudaryti galimybes pagrindinį ikimokyklinį išsilavinimo lygį pasiekti regioninėmis, arba mažumų kalbomis; arba

iii) taikyti vieną iš i) ir ii) papunkčiuose numatytų priemonių mokiniams, kurių šeimos pageidauja ir kurių skaičius yra pakankamas; arba

iv) jei valstybės institucijos nėra tiesiogiai atsakingos už ikimokyklinį lavinimąsi, sudaryti palankias sąlygas ir jas skatinti taikant i) - iii) papunkčiuose numatytas priemones.

b i sudaryti galimybes pradiniam lavinimuisi regioninėmis, arba mažumų kalbomis; arba

ii sudaryti galimybes pagrindiniam pradinio lavinimosi lygiui įgyti regioninėmis, arba mažumų kalbomis; arba

iii kaip sudėtinei pradinio lavinimosi daliai suteikti sąlygas mokytis regioninėmis, arba mažumų kalbomis ; arba

iv taikyti vieną iš i - iii papunkčiuose numatytų priemonių nors tiems mokiniams, kurių šeimos pageidauja ir kurių skaičius laikomas pakankamu;

c i sudaryti galimybes vidurinį išsilavinimą įgyti regioninėmis ,arba mažumų kalbomis; arba

ii sudaryti galimybes pagrindinį vidurinio išsilavinimo lygį įgyti regioninėmis, arba mažumų kalbomis; arba

iii kaip sudėtinei vidurinio išsilavinimo daliai suteikti sąlygas mokytis regioninėmis, arba mažumų kalbomis: arba

iv taikyti vieną iš i - iii papunkčiuose numatytų priemonių nors tiems mokiniams kurie patys, arba, kada jų šeimos pageidauja, ir kurių skaičius yra laikomas pakankamu;

d i sudaryti galimybes techniniam ir specialiajam išsilavinimui įgyti regioninėmis, arba mažumų kalbomis; arba

ii sudaryti galimybes pagrindiniam techninio ir specialaus profesinio išsilavinimo lygiui įgyti regioninėmis, arba mažumų kalbomis; arba

iii kaip sudėtinei techninio ir specialaus profesinio išsilavinimo daliai suteikti sąlygas mokytis regioninėmis, arba mažumų kalbomis : arba

iv taikyti vieną iš i - iii papunkčiuose numatytų priemonių nors tiems mokiniams, kurie patys arba, kada jų šeimos pageidauja ir kurių skaičius laikomas pakankamu:

e i sudaryti galimybes universitetinį ir kitą aukštesnįjį išsilavinimą įgyti regioninėmis, arba mažumų kalbomis: arba

ii suteikti sąlygas šias kalbas studijuoti kaip universiteto ir aukštesniojo mokslo disciplinas: arba

iii skatinti ir /ar leisti sudaryti sąlygas universitetinį ar kitokį aukštesnįjį išsilavinimą įgyti regioninėmis, arba mažumų kalbomis arba sąlygas šias kalbas studijuoti kaip universiteto arba aukštesniojo mokslo disciplinas, jeigu dėl Valstybės vaidmens santykiuose su aukštesniosiomis mokslo institucijomis, i ir ii papunkčiai negali būti taikomi.

f i imtis priemonių sąlygoms sudaryti suaugusiųjų ir tęstinio mokymo kursams, kurie dažniausia arba nuolat yra dėstomi regioninėmis, arba mažumų kalbomis: arba

ii tokias kalbas siūlyti kaip suaugusiųjų ir tęstinio mokymo disciplinas: arba

iii sudaryti palankias sąlygas ir / ar skatinti siūlyti tokias kalbas kaip suaugusiųjų ir tęstinio mokymo disciplinas, jei valstybės institucijos nėra tiesiogiai atsakingos už suaugusiųjų švietimą:

g imtis priemonių istorijos ir kultūros, atspindinčių regioninėje, arba mažumos kalboje, mokymui užtikrinti:

h sudaryti sąlygas pagrindiniam ir tolesniam mokytojų apmokymui, kai reikia taikyti a - g punktus, priimtus šalies:

i sukurti priežiūros instituciją ar institucijas, atsakingas už įgyvendintų priemonių ir pažangos, pasiektos kuriant ar tobulinant regioninių, arba mažumų kalbų mokymą, monitoringą ir periodinių ataskaitų apie jų tyrimų rezultatus, kurie bus skelbiami viešai, teikimą.

2. Švietimo srityje šalys įsipareigoja skatinti bei sudaryti sąlygas mokytis regioninėmis, arba mažumų kalbomis, arba jų mokytis visose pakopose teritorijose, išskyrus tas, kuriose regioninės, arba mažumų kalbos yra vartojamos tradiciškai, jeigu tai pateisina regioninės, arba mažumų kalbos vartotojų skaičius.

9 straipsnis - Teisinės institucijos

1. Šalys teisinėse apygardose, kurių gyventojų, vartojančių regionines, arba mažumų kalbas, skaičius pateisina toliau nurodomas priemonės, ir atsižvelgdamos į kiekvienos iš tų kalbų būklę bei vadovaudamosis išlyga, kad šiame punkte numatytų priemonių naudojimas teisėjų nebus laikomas kliudančiu teisingumo administravimui, įsipareigoja:

a) baudžiamajame procese:

i) nustatyti, kad teismai vienos iš šalių prašymu vykdotų procesą regioninėmis, arba mažumų kalbomis; ir / arba

ii) kaltinamajam garantuoti teisę vartoti jo / jos regioninę, arba mažumų kalbą; ir / arba

iii nustatyti, kad prašymai ir įrodymai, ir rašyti, ir žodžiu, negalėtų būti laikomi neleistiniais tik dėl to, kad yra suformuluoti regionine, arba mažumos kalba; ir / arba

iv paruošti, esant prašymui, atitinkama regionine, arba mažumos kalba dokumentus, susijusius su teisminiu procesu, pasitelkdamos, jeigu būtina, vertėjus ir vertimus be papildomo tų asmenų apmokestinimo:

b civiliniame procese:

i nustatyti, kad teismai vienos iš šalių prašymu vykdytą procesą regioninėmis, arba mažumų kalbomis; ir / arba

ii leisti, nepriklausomai nuo to, kada bylos šalis stos asmeniškai prieš teismą vartoti jo ar jos regioninę, arba mažumos kalbą be papildomo mokesčio už tai; ir / arba

iii leisti, kad dokumentai ir įrodymai būtų teikiami regionine, arba mažumų kalba, pasitelkiant, jei būtina, vertėjus ir vertimus;

c teismo procesuose, susijusiuose su administraciniais klausimais:

i nustatyti, kad teismai vienos iš šalių prašymu vykdytą procesą regioninėmis, arba mažumų kalbomis; ir / arba

ii leisti, nepriklausomai nuo to, kada bylos šalis stos asmeniškai prieš teismą vartoti jo ar jos regioninę, arba mažumos kalbą be papildomo mokesčio už tai; ir / arba

iii leisti, kad dokumentai ir įrodymai būtų teikiami regionine, arba mažumos kalba, pasitelkdamos, jei būtina, vertėjus ir vertimus;

d imtis priemonių užtikrinti, kad i - iii papunkėių ir prieš tai esančių b ir c punktų taikymas bei bet koks būtinas vertėjų ir vertimų naudojimas neužtrauktų tiems asmenims papildomų išlaidų.

2. Šalys įsipareigoja:

a neatsisakyti valstybėje teikiamų teisinių dokumentų galiojimo tik dėl to, kad jie sudaryti regionine, arba mažumos kalba; arba

b neatsisakyti tarp šalių sudarytų teisinių dokumentų, taikomų šalyje, galiojimo tik dėl to, kad jie yra sudaryti regionine, arba mažumų kalba ir leisti juos pateikti prieš suinteresuotąsias trečiąsias šalis, kurios nėra tų kalbų vartotojos, su sąlyga, kad teikiantysis (ieji) asmuo (ys) supažindino jas su tokio dokumento turiniu;

c neatsisakyti tarp šalių sudarytų teisinių dokumentų, taikomų šalyje, galiojimo tik dėl to, kad jie yra sudaryti regionine, arba mažumų kalba.

3. Šalys įsipareigoja sudaryti galimybę naudotis svarbiausiais nacionalinių įstatymų, ypač tų, kurie yra susiję su tų kalbų vartotojais, tekstais regioninėmis ar mažumų kalbomis, jeigu jie neprieinami kitaip.

10 straipsnis - Valdymo institucijos ir valstybės tarnybos

1. Šalys, jeigu tai įmanoma, valstybės administraciniuose rajonuose, kuriuose gyventojų, vartojančių regionines, arba

mažumų kalbas. skaičius pateisina toliau nurodytas priemonės ir atsižvelgdamos į kiekvienos kalbos būklę. įsipareigoja:

a i užtikrinti, kad valdymo institucijos vartotų regionines. arba mažumų kalbas: arba

ii užtikrinti, kad pareigūnai, turintys ryšių su visuomene. vartotų regionines .arba mažumų kalbas bendraudami su asmenimis. kurie šiomis kalbomis į juos kreipiasi:

iii užtikrinti, kad regioninių, arba mažumų kalbų vartotojai galėtų pateikti pareiškimus raštu ar žodžiu ir gauti atsakymą šiomis kalbomis: arba

iv užtikrinti, kad regioninių, arba mažumų kalbų vartotojai šiomis kalbomis galėtų pateikti pareiškimus raštu ar žodžiu: arba

v užtikrinti, kad regioninių ar mažumų kalbų vartotojai šiomis kalbomis dokumentą galėtų pateikti teisėtai :

b sudaryti sąlygas, kad plačiai vartojamigyventojams skirti administraciniai tekstai ir formos, būtų prieinami regioninėmis .arba mažumų kalbomis arba tekstai būtų dviejom kalbomis.

c valdymo institucijoms leisti sudarinėti dokumentus regioninėmis. arba mažumų kalbomis

2. Šalys įsipareigoja leisti ir / arba skatinti vietines ir regionines institucijas. kurių teritorijoje gyventojų. vartojančių regionines ar mažumų kalbas. skaičius pateisina toliau nurodytas priemonės.:

a vartoti regionines .arba mažumų kalbas vykdant regioninį ar vietinį valdymą:

b galimybes regioninių , arba mažumų kalbų vartotojams pateikti pareiškimus raštu ar žodžiu tomis kalbomis:

c vietinėms institucijoms publikuoti jų oficialius dokumentus taip pat ir regioninėmis, arba mažumų kalbomis:

d regioninėms institucijoms vartoti regionines, arba mažumų kalbas diskusijose jų susirinkimuose, tačiau neeliminuoti valstybės oficialiosios kalbos (ų) vartojimo:

e vietines institucijas vartoti regionines ar mažumų kalbas diskusijose jų susirinkimuose, tačiau neišskiriant valstybės oficialios kalbas (ų) vartojimo:

f regioninėmis, arba mažumų kalbomis vartoti ar priimti, jei būtina kartu su pavadinimu oficialiąja kalba (omis) tradicines ir taisyklingas vietovardžių formas.

3. Šalys, teritorijose, kuriose vartojamos regioninės, arba mažumų kalbos , atsižvelgdamos į kiekvienos kalbos būklę ir realias galimybes, administracinių institucijų, numatytų valstybės tarnybų ir kitų asmenų, veikiančių jų vardu, atžvilgiu įsipareigoja:

a užtikrinti, kad vykdant pareigas būtų vartojamos regioninės, arba mažumų kalbos: arba

b leisti, kad regioninių, arba mažumų kalbų vartotojai šiomis kalbomis galėtų teikti pareiškimus ir gauti atsakymą: arba

c leisti regioninių ar mažumų kalbų vartotojams šiomis kalbomis pateikti pareiškimus .

4. Šalys, siekdamas suteikti galią priimtiems 1.2 ir 3 punktų nuostatams, įsipareigoja imtis vienos ar daugiau iš šių priemonių:

a vertimas raštu arba žodžiu, kai tai reikalinga;

b pareigūnų ir kitų valstybinių tarnybų darbuotojų komplektavimas ir, jei tai būtina, apmokymas;

c kuo labiau atsižvelgti į valstybinių tarnybų darbuotojų, mokančių regioninę, arba mažumos kalbą, prašymus būti paskirtiems dirbti teritorijoje, kurioje vartojama ši kalba.

5. Šalys įsipareigoja, kai prašoma, leisti vartoti pavardes regionine, arba mažumos kalba .

11 straipsnis - Informacijos priemonės

Šalys regioninių, arba mažumų kalbų vartotojams teritorijose, kuriose šiomis kalbomis kalbama, atsižvelgdamos į kiekvienos kalbos būklę, valstybės institucijų tiesioginę ar netiesioginę kompetenciją, įgaliojimus ar vaidmenį šioje srityje, vadovaudamosis informacijos priemonių nepriklausomybės principu, įsipareigoja:

a radijo ir televizijos valstybės tarnybų pavedimų vykdymo ribose:

i užtikrinti, kad būtų įkurta bent viena radijo stotis ir vienas televizijos kanalas regioninėmis, arba mažumų kalbomis; arba

ii skatinti ir / arba palengvinti įkurti nors vieną radijo stotį ir vieną televizijos kanalą regioninėmis, arba mažumų kalbomis; arba

iii kontroliuoti, kad diktoriai teiktų programas regioninėmis, arba mažumų kalbomis;

b i skatinti ir / arba palengvinti sukurti nors vieną radijo stotį regioninėmis, arba mažumų kalbomis; arba

ii skatinti ir / arba palengvinti reguliarių radijo programų transliavimą regioninėmis, arba mažumų kalbomis;

c i skatinti ir / arba palengvinti bent vieno televizijos kanalo regioninėmis, arba mažumų kalbomis kūrimą; arba

ii skatinti ir / arba palengvinti televizijos programų regioninėmis, arba mažumų kalbomis reguliarių transliavimą;

d skatinti ir / arba palengvinti audio arba audiovizualinių darbų regioninėmis, arba mažumų kalbomis gamybą ir platinimą;

e i skatinti ir / arba palengvinti įsikurti nors vienam laikraščiui regioninėmis, arba mažumų kalbomis ir / arba išlaikyti; arba

ii skatinti ir / arba palengvinti laikraščiuose nuolat publikuoti straipsnius regioninėmis, arba mažumų kalbomis;

f i sumokėti papildomas išlaidas tų informacijos priemonių, kurios vartoja regionines ar mažumų kalbas, jei įstatymai numato finansinę pagalbą informacijos priemonėms apskritai; arba

ii taikyti esamas finansinės pagalbos priemones taip pat ir audiovizualinei produkcijai regioninėmis ar mažumų kalbomis;

g remti žurnalistų ir kitokių tarnautojų, vartojančių regionines ar mažumų kalbas, mokymą.

2. Šalys įsipareigoja užtikrinti tiesioginį radijo ir televizijos transliavimą iš kaimyninių šalių kalba, vartojama tokia pačia ar panašia į regioninę, arba mažumų kalbą gramatine forma, priėmimo laisvę ir nesipriešinti radijo ir televizijos laidų šia kalba retransliacijai iš kaimyninių šalių.

Be to, jos įsipareigoja užtikrinti, kad nebus taikomi jokie suvaržymai informacijai pateikti ir plisti spaudoje kalba, vartojama tokia pačia ar panašia į regioninę ar mažumų kalbos gramatine forma, laisvei. Naudojimas aukščiau nurodytomis laisvėmis, jei tai suderinama su pareigomis ir įsipareigojimais, gali būti reguliuojamas tais formalumais, sąlygomis, apribojimais ar baudomis, kurie numatyti įstatyme ir yra būtini demokratinei visuomenei nacionalinio saugumo, teritorinio vientisumo ar viešosios tvarkos saugumo interesams užtikrinti, siekiant užkirsti kelią netvarkai ar nusikaltimams, apsaugoti sveikatą ir gerovę, apginti garbę ir kitų teises, sutrukdyti stikleisti informaciją, gautą slapta, arba išlaikyti teisingumo autoritetą ir objektyvumą.

3. Šalys įsipareigoja užtikrinti, kad institucijos atsakingos už informacijos priemonių laisvę ir pliuralizmą, kurios gali būti įkurtos vadovaujantis įstatymais, atstovautų arba atsižvelgtų į regioninių, arba mažumų kalbų vartotojų interesus.

12 straipsnis - Kultūrinė veikla ir priemonės

1. Kultūrinės veiklos ir priemonių, ypač bibliotekų, video bibliotekų, kultūros centrų, muziejų, archyvų, mokymo įstaigų, teatrų ir kinų, literatūros darbų ir filmų produkcijos, liaudies kultūros raiškos formų, festivalių ir kultūros industrijos, naudojant naują inter alia technologiją, srityje šalys, teritorijoje, kurioje tokios kalbos yra vartojamos ir, kai yra kompetetingos institucijos, turinčios realią galią šioje srityje, įsipareigoja:

a skatinti raiškos formas bei iniciatyvą, būdingas regioninėms, arba mažumų kalboms bei puoselėti įvairias priėjimo prie darbų, išleistų šiomis kalbomis, priemones:

b puoselėti įvairias darbų, atliktų regioninėmis, arba mažumų kalbomis, formas ir būdus kitomis kalbomis, pasitelkiant ir plėtojant vertimą, dubliavimą, postsinchronizacijos ir subtitrų priemones:

c puoselėti darbų, išleistų kitomis kalbomis, vykdymą regioninėmis, arba mažumų kalbomis pasitelkiant ir plėtojant vertimą, dubliavimą, postsinchronizacijos ir subtitrų priemones.

d užtikrinti, kad institucijos, atsakingos už įvairios kultūrinės veiklos organizavimą ir rėmimą, imtųsi reikiamų priemonių įtraukti regioninių, arba mažumų kalbų vartojimą ir žinias bei kultūras į savo įsipareigojimų, kuriuos jos vykdo arba kuriuos jos remia, sritį:

e remti priemonės, užtikrinančias, kad institucijose atsakingose už kultūrinės veiklos organizavimą ar rėmimą, būtų darbuotojų, gerai mokančių regioninę, arba mažumų kalbą bei kitos gyventojų dalies kalbą (as):

f skatinti tiesioginį tam tikros regioninės, arba mažumų kalbos vartotojų atstovų dalyvavimą sudarant sąlygas ir planuojant ūkinę veiklą:

g skatinti ir / arba palengvinti kurtis institucijai ar institucijoms, atsakingų už darbų regioninėmis, arba mažumų kalbomis surinkimą, rankraščio saugojimą ir pateikimą ar paskelbimą:

h kurti ir / arba remti ir finansuoti, jei tai būtina, vertimų ir terminų tyrimo tarnybas, ypač skiriant dėmesį reikiamiems administraciniams, komerciniams, ekonominiams, socialiniams, techniniams ar teisiniams terminams kiekviena regionine, arba mažumų kalba palaikyti ir tobulinti.

2. Teritorijose, išskyrus tas, kuriose regioninės, arba mažumų kalbos vartojamos tradiciškai, šalys įsipareigoja, jei regioninės, arba mažumų kalbos skaitlingumas tai pateisina, leisti, skatinti ir / arba sudaryti sąlygas atitinkamai kultūrinei veiklai ir renginiams vadovaujantis prieš šį esančiu punktu.

3. Šalys įsipareigoja numatyti reikiamus nuostatus savo kultūrinės politikos užsienyje srityje regioninėms, arba mažumų kalboms ir kultūroms, kurias jos atstovauja.

1. Ekonominės ir socialinės veiklos srityje šalys įsipareigoja visos šalies mastu:

a iš savo įstatymų pašalinti bet kokią nuostatą, be pateisinamos priežasties draudžiantį ar ribojantį regioninių ar mažumų kalbų vartojimą dokumentuose, susijusiuose su ekonominiu ar socialiniu gyvenimu, ypač su darbo sutartimis, ir techniniuose dokumentuose, pavyzdžiui, produktų ar įrengimų naudojimo instrukcijose:

b uždrausti įtraukti į kompanijų vidaus aktus ir privačius dokumentus bet kokius punktus, šalinančius arba ribojančius regioninės, arba mažumų kalbos vartojimą susietą su ekonomine ar socialine veikla:

c priešintis veiklai, skirtai stabdyti regioninių, arba mažumų kalbų vartojimą, susietą su ekonomine ar socialine veikla:

d palengvinti ir / arba skatinti regioninių, arba mažumų kalbų vartojimą nenumatytomis aukščiau esančiuose papunkčiuose priemonėmis.

2. Ekonominės ir socialinės veiklos srityje šalys atsižvelgdamos į realias galimybes įsipareigoja valstybės institucijų kompetencijos ribose teritorijoje, kurioje regioninės, arba mažumų kalbos yra vartojamos :

a įtraukti į jų finansinius ir bankų aktus nuostatus, kurie leidžia, su komercine veikla suderinamais procesiniais būdais, vartoti regionines, arba mažumų kalbas sudarant mokestinius dokumentus (banko čekius, indėlių čekius ir t.t.)

ar kitokius finansinius dokumentus, arba, jei reikalinga, užtikrinti tokių nuostatų įgyvendinimą:

b organizuoti veiklą, kad būtų skatinamas regioninių, arba mažumų kalbų vartojimas tiesiogiai jų kontroliuojamuose ekonominiuose ir socialiniuose sektoriuose (valstybinis sektorius):

c užtikrinti, kad socialinės rūpybos priemonės, pavyzdžiui, ligoninės, pensionatai ir bendrabučiai, teiktų galimybę priimti ir rūpintis asmenimis, vartojančiais regioninę, arba mažumų kalbą, bei tiems, kuriems reikia rūpintis dėl sveikatos stygiaus, senatvės ar kitų priežasčių, vartojant jų pačių kalbą:

d tinkamais būdais užtikrinti, kad saugumo instrukcijos būtų sudarytos taip pat regioninėmis, arba mažumų kalbomis:

e nustatyti, kad kompetetingų valstybės institucijų teikiama informacija, susijusi su vartotojų teisėmis, būtų pateikiama prieinamomis regioninėmis ir mažumų kalbomis.

14 straipsnis - Tarpvalstybiniai santykiai

Šalys įsipareigoja:

a taikyti esančias dvišales ir daugiašales sutartis, jų sudarytas su valstybėmis, kuriose ta pati kalba yra vartojama tokia pačia ar panašia gramatine forma arba, jei būtina, siekti tas sutartis sudaryti, taip, kad būtų skatinami ryšiai tarp tos pačios kalbos vartotojų tam tikroje

valstybėje kultūros, švietimo, informacijos, profesinio mokymo ir nuolatinio lavinimosi srityse;

b lengvinti ir / arba skatinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, ypač tarp regioninių ar vietinių institucijų, kurių teritorijoje ta pati kalba vartojama ta pačia ar panašia forma, regioninių ar mažumų kalbų naudai.

IV dalis - Chartijos taikymas

15 straipsnis-Periodinės ataskaitos

1. Šalys periodiškai pateiks Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui ataskaitas. Ministrų Kabineto nustatyta forma, apie politiką, kurią jos vykdo pagal šios Chartijos II dalį ir priemones, kurių buvo imtasi taikant prisiimtus III dalies nuostatus. Pirmoji ataskaita turi būti pateikta per metus po šios Chartijos įsigaliojimo tai šaliai, o kitos ataskaitos - kas treji metai po pirmosios ataskaitos.

2. Šalys turi skelbti savo ataskaitas.

16 straipsnis-Ataskaitų tyrimas

1. Pateiktos pagal 15 Straipsnį Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui ataskaitos bus tiriamos ekspertų komitete, sudarytame pagal 17 Straipsnį.

2. Institucijos ar asociacijos, teisėtai įkurtos šalyje, gali atkreipti ekspertų komiteto dėmesį į klausimus.

susijusius su šalių įsipareigojimais pagal šios Chartijos III dalį. Po konsultacijos su tam tikra šalimi, ekspertų komitetas gali atsižvelgti į šią informaciją, ruošdamas ataskaitą, nurodytą toliau esančiame 3 punkte. Institucijos ar asociacijos be to gali teikti paaiškinimus, susijusius su šalies vykdoma pagal II dalį politika.

3. Vadovaudamasis 1 punkte nurodytomis ataskaitomis ir informacija, paminėta 2 punkte, ekspertų komitetas parengs ataskaitą Ministrų Komitetui. Šią ataskaitą Ministrų Komitetas turi paskelbti.

4. 3 punkte nurodyta atsakaita turi apimti pateiktus Ministrų Komitetui konkrečius ekspertų komiteto pasiūlymus dėl jo rekomendacijų, jei reikia, vienai ar daugiau šalių rengti.

5. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius kas dveji metai teiks smulkias ataskaitas dėl šios Chartijos taikymo Parlamentinei Asamblėjai.

17 straipsnis-Ekspertų komitetas

1. Ekspertų komitetas bus sudarytas iš kiekvienos šalies deleguoto vieno nario, paskirto Ministrų Komiteto atsižvelgiant į moralę ir kompetenciją, susijusių su šia Chartija; juos iškels suinteresuotos šalys.

2. Komiteto nariai bus skiriami šešeriems metams ir galės būti skiriami pakartotinai. Narys, kuris negali baigti tarnybos kadencijos, turi būti keičiamas, vadovaujantis 1

punkte nustatyta tvarka, o pakeičiantysis turi baigti savo pirmtako kadenciją.

3. Ekspertų komitetas turi priimti reglamentą. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius sudarys sąlygas jo sekretoriato veiklai.

V dalis- Baigiamieji nuostatai

Šią Chartiją gali pasirašyti valstybės. Europos Tarybos narės. Ji turi būti ratifikuota, priimta ar patvirtinta. Ratifikaciniai, priėmimo ar patvirtinimo raštai turi būti pateikti saugoti Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

19 Straipsnis

1. Ši Chartija įsigalios pirmą dieną mėnesio, einančio po trijų mėnesių nuo dienos, kada penkios valstybės, Europos Tarybos narės, pareikš sutikimą laikytis šios Chartijos pagal 18 Straipsnio nuostatus.

2. Kiekvienai valstybei narei, kuri vėliau pareikš sutikimą jos laikytis, ši Chartija įsigalios pirmą dieną mėnesio, einančio po trijų mėnesių po ratifikacinio, priėmimo ar patvirtinimo rašto deponavimo dienos.

20 Straipsnis

1. Po šios Chartijos įsigaliojimo Europos Tarybos Ministrų Komitetas gali pakviesti bet kurią valstybę, ne Europos Tarybos narę, prisijungti prie šios Chartijos.

2. Kiekvienai kitai prisijungiančiai valstybei ši Chartija įsigalios pirmą dieną mėnesio, einančio po trijų mėnesių nuo prisijungimo rašto deponavimo Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui dienos.

21 Straipsnis

1. Bet kuri valstybė pasirašymo arba ratifikacinio, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo rašto deponavimo metu gali numatyti vieną ar daugiau išlygų iš šios Chartijos 7 Straipsnio 2-5 punktų. Jokios kitos išlygos negali būti numatytos.

2. Bet kuri susitariančioji valstybė, kuri numatė išlygą, vadovaudamasi prieš tai esančiu punktu, gali ją visą ar iš dalies pašalinti pranešdama apie tai Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui. Toks pašalinimas įsigalios nuo tos dienos, kada Generalinis Sekretorius gaus pranešimą.

22 Straipsnis

1. Bet kuri šalis gali bet kada denonsuoti šią Chartiją apie tai pranešdama Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

2. Toks deponavimas įsigalios pirmą dieną mėnesio, einančio po šešerių mėnesių nuo tos dienos, kada Generalinis Sekretorius gavo pranešimą.

23 Straipsnis

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius praneš valstybėms. Europos Tarybos narėms ir bet kuriai valstybei, prisijungusiai prie šios Chartijos, apie:

a kiekvieną pasirašymą;

b kiekvieną ratifikacinio, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo rašto deponavimą;

c kiekvieną šios Chartijos įsigaliojimo pagal 19 ir 20 Straipsnį datą;

d kiekvieną pranešimą, gautą vadovaujantis 3 Straipsnio 2 punktu;

e kiekvieną kitokią aktą, pranešimą ar informavimą, susijusį su šia Chartija.

Tai liudydami žemiau pasirašiusieji, turėdami visapusiškus įgaliojimus, pasirašė šią Chartiją.

Sudaryta Strasbūre. 1991 metų lapkričio 5-ą dieną. anglų ir prancūzų kalbomis. kurių tekstai yra vienodai autentiški. vienu egzemplioriumi, kuris bus deponuotas Europos Tarybos archyve. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius persiųs patvirtintas kopijas kiekvienai valstybei. Europos Tarybos

narei. ir kiekvienai valstybei. pakviestai prisijungti prie šios Chartijos.